

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YAVUZ TEKELİOĞLU BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2015/10606

Karar Tarihi : 26/12/2018

Başkan : Engin YILDIRIM

Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

M. Emin KUZ

Rıdvan GÜLEÇ

Raportör : Recep KAPLAN

Başvurucu : Yavuz TEKELİOĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, şikâyet dilekçesinde kullanılan bazı ifadeler nedeniyle aleyhe tazminata hükmedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 15/6/2015 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. 1968 doğumlu olan başvuru, olay tarihinde Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

9. Başvuru gerekli yasal ve etik koşullar yerine getirilmeden bir hastaya kök hücre uygulaması yapıldığını belirterek uygulamayı yapan Karadeniz Teknik Üniversitesi

(Üniversite) Tıp Fakültesinde görevli bazı öğretim üyeleri hakkında Trabzon Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetle bulunmuştur.

10. Anılan öğretim üyelerinden E.O. ve Ö.R.Ç. hakkında konuyla ilgili mevzuat çerçevesinde Üniversite yetkili kurulları tarafından verilen men-i muhakeme kararı Danıştay 1. Dairesi tarafından 25/3/2008 tarihli kararla bozulmuş ve adı geçen kişiler hakkında lüzum-u muhakeme kararı verilmiş, insan üzerinde izinsiz deney yapma ve görevi kötüye kullanma suçlarından cezalandırılmaları istemiyle haklarında kamu davası açılmıştır.

11. Anılan Danıştay kararı üzerine Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan yargılama esnasında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde görevli bazı öğretim üyeleri bilirkişi olarak tayin edilmiştir. Bilirkişiler tarafından düzenlenen 15/10/2010 tarihli bilirkişi kurulu raporunda sonuç olarak hastaya uygulanan tedavi yöntemi ve yapılan tedavi nedeni ile sanıkların görevi kötüye kullanma suçunu oluşturan fiilleri bulunmadığı gibi insan üzerinde deney suçunu ve hasta üzerinde tedavi amaçlı deneme suçunu oluşturan bir fiillerinin de bulunmadığı bildirilmiştir.

12. Bilirkişi raporundaki tespitleri esas alan Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi 3/3/2011 tarihinde, sanıkların cezalandırılmasına yeterli, her türlü şüpheden uzak, savunmalarının aksine, soyut iddiadan başka, kesin, tam ve inandırıcı delil elde edilemediği gerekçesiyle beraat kararı vermiştir.

13. Başvurucu, bilirkişilerin gerçeğe aykırı bilirkişilik yapma suçundan cezalandırılmaları istemiyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetle bulunmuştur. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan soruşturma kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlar sonuçlanmıştır. Şikâyet dilekçesi şöyledir:

"Şüpheliler; ... hazırladıkları bilirkişi raporunda ... çok açık taraf olmuşlar ve kasıtlı suç işlemleridir. Şöyle ki:

KTÜ (Trabzon) Tıp Fakültesinde KTÜ İdaresinin bilgisi dışında, resmi Hastane kayıtları olmaksızın yasa dışı olarak şahsi menfaat adına Hematoloji (Kan Hastalıkları) öğretim üyesi Prof. Dr. [E.O.] ve ekibi kendi uzmanlık alanı dışındaki çok sayıda kanserli ve felçli hastalara güvenilirliği ve etkinliği henüz kesin olarak ortaya konmadan deneysel etik-yasa dışı kök hücre ve tümör aşısı yaparak kamu üzerinden haksız kazanç elde etmiş ve kamuyu zarara uğratmışlardır.

Prof. Dr. [E.O.] KTÜ adına suç tarihi olan 2004 yılında sahtecilikle hazırlanıp resmîyet süsü verilmiş bilgilendirilmiş hasta olur formu (EK 2) yasa dışıdır. Şöyle ki; Bu belgelerde adı geçen KTÜ'de suç tarihinde herhangi bir kök hücre üretecek ve hastaya uygulayabilecek üretime sahip ruhsatlı laboratuvar yoktur. Adı geçen üniversitenin kök hücre üretimiyle ilgili halen bir ruhsatlı laboratuvarı yoktur.

Dr. [E.O.] suç tarihinde böyle bir laboratuvar yokken KTÜ'nün hiçbir yetkili kurulundan, konseyinden izin almadan etik-yasa dışı yollarla KTÜ adına hazırladığı ve hiçbir geçerliliği, resmîyeti olmayan sahte hasta onam belgeleri çaresiz, dermansız hastaları kandırmış, bu uygulamaları kamu kurumunda yaptığından devletin maddi ve manevi zararına neden olduğu gibi bu hastalardan elden aldığı paralarla da haksız büyük kazançlar sağlamıştır.

Açıklamaya çalıştığım etik-yasa dışı bu olayları gösteren gerçek bilgi ve belgeler şüphelilerin bilirkişilik yaptıkları dava dosyasında olduğu halde:

1- Bilirkişilik yapan şüpheliler hastadan alındığını ve yasal olduğunu ifade ettikleri hasta onam formunda (EK. 2) KTÜ adına hazırlandığı halde, bu kurum nezdinde belgelerin resmîyetleri, akıbetleri, hangi hasta ve hangi hastalık gruplarına dair ne zaman, hangi etik kurul kararı ile kaç nüsha hazırlandığı sorulmamıştır.

2- Şüpheliler meslekleri gereği; Hasta onam formlarının birçok nüsha hazırlandığını, bunların hem kurum içinde hem hastada hem de hasta dosyasında bulunması gerekliliğini ve gerçeğini göz ardı ederek; Şüpheliler hastalardan alınmış hasta onam belgesini KTÜ nezdinde Resmîyetlerini sorgulamayarak bu hasta onam formlarını gerçekmiş gibi göstererek yanlış rapor hazırlamışlardır.

3- Resmi olarak kabul edilmiş olsa dahi; Hasta onam formunda hasta ve yakınlarının imzası bulunurken; sorumlu doktorun imzasının olmayışını kasıtlı olarak göz ardı ederek bu çok önemli etik-yasal sorunu raporlarına yazmamışlardır.

4- Şüpheliler; Suç tarihinde KTÜ'de resmi ruhsatlı kök hücre laboratuvarı yokken bu türeden deneysel uygulamaya ait faaliyetleri sorgulamayarak çok açık suç işleyerek suçu ve suçluları korumuşlardır.

5- Dava Konusu sahte belgelerin hazırlandığı süreç yani suç tarihi 2004 dür. Bu Etik-Yasa dışı uygulamada hazırlanmış yasa dışı hasta onam belgelerinde KTÜ adının kullanılması aldatmaya yönelik sahte belgeler olduğu dosya içeriğinde (EK 3 Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi raporu) olduğu halde; Bu kanıtlanmış gerçekler göz ardı edilerek suç ve suçlu korunmuştur.

6- Suç tarihinde Sahtecilikle hazırlanmış onam formlarına yazıldığı üzere; 'Tümör aşıları tamamen deneysel amaçlarla yapılmakta olup etkinliği bilimsel bir metotla henüz ortaya konamamıştır' ifadesi; yine bu formlardaki 'bu uygulamanın sonuçlarını içeriri yayın hakkı doktorunuz ve KTÜ Tıp Fakültesi Hematoloji Bilim dalı ve ATİ Teknolojiye aittir' ifadesi; yine FORM II Kanseri aşısı istek belgelerindeki 'Klinik bilimsel sonuçların KTÜ-ATİ teknoloji ile birlikte birinci isim hakkı bana ait olmak kaydıyla; ortak isim haklarının KTÜ-ATİ teknolojiye olmak üzere paylaşacağımı kabul ediyorum' ifadeleri bu uygulamaların bilimsel bir çalışma olduğunu kanıtlamaktadır. Buna karşın şüphelilerin bu ifadeleri raporlarında yer vermemiş olmaları kasıtlıdır.

7- Şüpheliler bu uygulamaların münferit tedavi uygulamaları olduğunu ifade etmektedirler. Oysa dava dosya içeriğinde uygulamaları yapan Dr. [E.O.]'nin kendi beyanında bu uygulamaları 26 hastaya denelediği Hacettepe Bilirkişi Raporuyla (EK 4) kanıtlıdır. Şüpheliler kasıtlı bu delilide görmezden gelerek suç işlemişlerdir.

Dava dosyası içeriğinde bulunan Trabzon Tabip Odasının (EK 5) ve tarafsız ve en yetkili meslek birliği olan Türk Tabipleri Birliğinin (EK 3) Onur kurulunun meslekten men-i gerektiren raporu da dikkate alınmamıştır.

A- Dayanak gösterilen TCK 90/4 ün yürürlüğe girişi tarihi 01.06.2005 dir. O halde daha önce yasada deneysel uygulamalara ait bir düzenleme yoktur. Bu tarihten önce 'bilinen tıbbi müdahale yöntemlerinin uygulamasının sonuç vermeyeceğinin anlaşılması üzerine kişi üzerinde rızaya dayalı bilimsel yöntemlere uygun tedavi amaçlı denemeye' yasalar izin vermemektedir.

B- Kaldı ki; TCK 90/4 maddesinin yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte olan; Tıbbi Deontoloji Tüzüğü, Hasta Hakları Yönetmeliği, İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik ve Helsinki Bildirgesi deneysel bu türden uygulamaya bu şekilde de cevaz vermemektedir.

C- KTÜ adına ve 2004 yılında hazırladıkları sahte Hasta Onam belgeleri de resmi kurum ve kurul izinleri alınmadan hazırlanmıştır.

Bu, belgeli olan hukuksuz işlemleri görmezden gelen şüpheliler; düzenledikleri yanlış rapor ile kamu zararını giderilmesi hususunda çok açık görevlerini kötüye kullanmışlardır.

Şüpheliler Konuyu özünden uzaklaştırmışlar, gerçekleri yazmamışlardır; Şöyle ki: Dr. [O.]'nin dava konusu olan hastalardan aldığı ifade edilen bilgilendirilmiş Hasta onam formu yetkili etik kurul izninin olmadığını raporlarında ifade etmemişlerdir.

Dava dosyasında Prof. Dr. [E.O.] bizzat kök hücre üreterek çok sayıda hastaya uyguladığını, bu deneysel uygulamayı KTÜ' de ruhsatlı bir laboratuvar dahi yokken, bu işlemin kamu kurumu üzerinden yasa dışı yapıldığı; hastadan malzeme parası adı altında çok büyük paranın alındığı ve harcamaların yapıldığı belgeli iken, Dr. [E.O.] hakkında yüksek Danıştayca açılmış çok sayıda ceza davası bulunurken, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyinin ve Hacettepe Üniversitesinin bilirkişi raporları Dava Dosyası içeriğinde varken şüpheliler yanlış, haksız ve gerçeklerden uzak bilirkişilik yaparak suça iştirak etmişlerdir.

1-A Dava dosyası içeriğindeki belgeler; Prof. Dr. [E.O.]'nin uyguladığı aşının münferit hasta uygulamasından uzak bir ilaç çalışması olduğunu göstermektedir. Bu nedenle TCK 90/4 maddesi kapsamında değil TCK 90/2 maddesi ve ilaç araştırmaları hakkında yönetmelik kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ve Yerel-Merkezi Etik Kurul onaylarının alınmış olması gerekmektedir.

1-B 'Ayrıca Hasta onam formundaki ifadeler incelendiğinde uygulamanın bir çalışma olduğunu, yapılacak olan yayınlarda isim sıralamasının dahi güvence alındığını kanıtlamaktadır'.

Buna karşın şüpheliler dava dosyası içeriğinde var olan bu gerçekleri göz ardı ederek suç işlemişlerdir.

Şüpheliler uzmanlık alanları gereği çok iyi bilirler ki tck 90/2 de yer alan insan üzerinde rızaya da yalı bilimsel deneyin ceza sorumluluğu getirmemesi için deneyle ilgili olarak yetkili kurul veya makamlardan gerekli iznin alınmış olması koşuluna aykırıdır. Bu koşulun yerine getirilmediği Dava dosyasında kanıtı iken bunun görmezden gelinmesi çok açık suç ihlalidir.

Davaya konu olan hasta onam formunun resmiyeti olmadığı halde; bilgilendirilmiş onam formunda kurum onayı alınmış ve çalışmaların denetim altında yürütüldüğü izlenimi vermek için KTÜ Tıp Fakültesi Hematoloji ifadelerinin kullanılması bir yanıltma ve dolandırıcılıktır.

TCK nın 90/4 maddesinin yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte olan Tıbbi Deontoloji Tüzüğü, Hasta Hakları Yönetmeliği, Helsinki Bildirgesi Dr. [O.]'nin kök hücre aşısı uygulamasına bu şekilde cevaz vermemektedir. Ayrıca Hasta Hakları Yönetmeliğinin 27. maddesi yönetmeliğin 6. maddesinde yer alan hükümler ile düzenlenerek tıbbi araştırmalarda kişinin rızası yanında bakanlık iznini şart koşturmaktadır.

Dava konu olayda Bilirkişilik yapan Şüpheliler; Suç tarihinde kök hücre uygulamalarına dair hasta onanı belgesi düzenlenmiş olduğunu tespit etikleri halde; suç tarihinde KTÜ'de kök hücre üretiminin olmadığı, bu türden bir uygulama için gerekli yasal ve etik alt yapının suç tarihinde bulunmadığını ktü'de kök hücre üretiminin olmadığı, bu

türden bir uygulama için gerekli yasal ve etik alt yapının suç tarihinde bulunmadığını görmeyerek. KTÜ Rektörlüğü nezdinde sorgulamayarak çok açık taraf olmuşlar ve suça iştirak etmişlerdir.

Dr. [E.O.]'nin KTÜ de (kamu kurumunda) kurumun adına kendi kafasına göre hasta onam formu düzenleyemeyeceği gerçeğini göz ardı etmişlerdir.

Şüpheliler bu gerçekleri bilmesine rağmen hukuku oyalamak ve yanıltmak için yalan beyanda bulunarak suç işlemişlerdir. Şüpheliler dava dosyası içeriğindeki daha önceki kararları görmezden gelerek yanlış davranmışlar ve menfaatleri için taraf olmuşlardır.

Anılan Hasta Onam Formları (evrakta sahtecilik ve nitelikli dolandırıcılık vs.) önemli bir delili olup bu formun 'kişisel bilgi' gibi gösterilmesi ile delillerin karartılması ve yargıdan gizlenmesi amacı da güdülmüştür. Oysa anılan formların bir nüshası hastaya verilmeli (hastada bu yapılmamıştır), bir nüshası da hastane resmi dosyasına konulmalı (Diğer hekimlerin de bilgi ve kontrolüne açık şekilde).

Şüpheliler onam metninde birçok tıbbi ve hukuki eksiklikler (en başta hastanın bu tedaviden zarar görmesi veya bu tedavi akabinde ölmesi durumunda ne şekilde tazmin edileceği, sigorta koşulları vs.) olmasının ötesinde anılan formların başlık kısmında ve metin içerisinde Karadeniz Teknik Üniversitesi ibaresinin yer aldığı kasıtlı olarak görmezden gelmiş, bu tüzel kişiliklere durumu sorma gereği bile duymamışlardır.

Bu tüzel kişiliklerin böyle bir form vesilesiyle hastaların sorumluluğunu üstlenmesi gerekir ki ekli belgeden de anlaşılacağı üzere böyle bir üstlenme söz konusu olmadığı gibi Dr. [E.O.]'nin sahte belge düzenlediğinin apaçık kanıtıdır.

NETİCE ve TALEP:

Arzına çalışıldığı üzere kamu kurumu üzerinden resmi kurul ve kuruma ait belgeye dayandırılmaksızın yasa dışı deneysel kök hücre ve tümör aşısı uygulayan Dr. [E.O.] hakkında yürümekte olan ceza davası için düzenledikleri yanlış bilirkişi raporunda hasta ve Kamu haklarını görmezden gelinerek görevlerini kötüye kullanmışlardır.

Dava dosya içeriğinde mevcut olan ve şüphelilerin inceledikleri KTÜ adına hazırlanmış olan hasta onam belgelerinin resmiyetlerini kasıtlı sorgulamamışlardır. Adı geçen kurum adına hazırlanmış bu belgenin Kamu kurumunda uygulamalarına ait hukuki geçerliliği ve resmiyetleri şüphelilerce kasıtlı sorgulanmamıştır.

Yasa dışı yollarla hazırlanmış olan kök hücre istek belgeleri kişisel veri olamaz. Çünkü Bu sahte belgelerde Prof. Dr. [E.O.]'nın imzası dahi olmadığı halde şüpheliler hem sahte hem de imzası olmayan davacı lehine kasıtlı bilirkişilik yapmışlar, bu sahte belgelerde adı geçen kurumlara bu belgelerin resmiyetini sormayarak yürümekte olan yargıyı etkilemeye çalışmışlardır.

Şüpheliler; kök hücre tedavisi uygulamasının taşıması gereken yasal koşulları ve bu koşulların sağlandığını gösteren sekil şartlarının yerine getirilmediği dava dosyası içeriğinde ekli belgelerle kanıtı olduğu halde ve bunların bilmemesinin şüphelilerce mümkün olamayacağı gerçeği göz önünde tutulduğunda; etik-yasa dışı deneysel uygulamalar yapan Dr. [E.O.]'nın yargıdan kasıtlı kaçırılmasına sebebiyet verdiklerinden şüpheliler hakkında kamu davası açılmasını ve hak ettikleri en ağır cezaya çarptırılmalarını saygılarımla arz ve talep ederim"

14. Anılan bilirkişilerden İ.Y. (davacı) başvurusunun gerçeğe aykırı bilirkişilik yapma suçlaması ile suç duyurusunda bulunduğunu, daha sonra Ankara Tabip Odasına aynı suçlama ile şikâyetinde bulunduğunu, kendisi ile ilgili asılsız suçlama ve isnatlarının bilimsel kariyerini de etkileyecek şekilde devam etmekte olduğunu ve bu isnatların kişilik haklarına ağır saldırı niteliği taşıdığını belirterek başvurucuya karşı manevi tazminat davası açmıştır.

15. Davaya bakan Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesi başvurusunun şikâyet dilekçesindeki sözlerin şikâyet hakkının kullanılması kapsamında değerlendirilmesi gerektiği gerekçesiyle davayı 8/1/2013 tarihinde reddetmiştir. Ret gerekçesinin ilgili kısımları şu şekildedir:

"...Hak arama özgürlüğü ile kişilik haklarının karşı karşıya geldiği durumlarda hukuk düzeninin bu iki değeri aynı zamanda koruma altına alınmasının düşünülmemesi, daha az üstün olan yararın daha çok üstün tutulması gereken yarar karşısında o olayda ve o an için korumasız kalmasının uygunluğunun kabul edileceği hak arama özgürlüğünün diğer özgürlüklerde olduğu gibi sınırsız olmadığı, kişinin salt başkasını zararlandırmak için bu hakkı kullanamayacağı bu hakkın hukuken korunabilmesi ve yerinde kullanıldığının kabul edilebilmesi için şikâyet edilenin cezalandırılmasını veya sorumlu tutulmasını gerektirecek yeterli kanıtların mevcut olmasının zorunlu olmadığı, şikâyeti haklı gösterecek bazı emare ve olguların zayıf ve dolaylı da olsa varlığının yeterli olduğu, bunlara dayanarak başkalarının da aynı olay karşısında davalı gibi davranabileceği hallerde şikâyet hakkının kullanılmasının uygun olduğunu kabul etmek gerektiği, aksi halde şikâyetin hak arama özgürlüğü sınırları aşılarak kullanıldığı, kişilik değerlerine saldırı oluşturduğu sonucuna varılması gerektiği, dava konusu olayda davalının şikâyeti üzerine Ankara C.Başsavcılığının ... soruşturma nolu dosyada davacı ile birlikte... ve ... hakkında gerçeğe aykırı bilirkişilik yapmak suçundan kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiş ise de, davacının bilirkişilik yaptığı Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin ... sayılı dosyasında yargılanan ... ve ... hakkında Danıştay 1. Dairesi'nin... sayılı kararı ile dava açılması ve ...'ya eylemi nedeni ile Türk Tabipler Birliği tarafından 1 ay meslekten alıkoyma cezası verilmesine karar verilmiş olması, şikâyet dilekçesinin içeriği ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; davalının şikâyet dilekçesindeki sözlerinin şikâyet hakkının kullanılması kapsamında değerlendirilmesi gerektiği anlaşıldığından, davanın reddine karar vermek gerekmektedir..."

16. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 14/1/2014 tarihinde aşağıdaki gerekçelerle ilk derece mahkemesinin ret kararını bozmuştur:

"Somut olayda; davacı hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmesi ve bilirkişi raporunun mahkeme yönünden bağlayıcı olmayıp takdiri delillerden olması ve özellikle davalının şikâyet dilekçesinde davacıya yönelik olarak kullanmış olduğu '...görevi kötüye kullanma, suçu ve suçluyu koruma, kamu zararı ve nitelikli dolandırıcılık...' şeklindeki ifade, niteleme ve ithamların bir olay anlatımından öte anlamlar içermesi birlikte değerlendirildiğinde, şikâyet hakkı, hak arama özgürlüğü sınırları dahilinde kullanılmaması olup davacının kişilik haklarına saldırının gerçekleştiği kabul edilmelidir."

17. İlk derece mahkemesi bozma kararına uyarak 23/10/2014 tarihinde aşağıdaki gerekçelerle davanın kısmen kabulüne karar vermiş ve başvurusuyu 2.500 TL tazminat ödemeye mahkûm etmiştir:

"...Mahkememizce bozma ilamına uyulduğu, somut olayda bozma ilamında belirtildiği gibi bilirkişi görüşünün takdiri delil olması, davacı hakkında takipsizlik kararı verilmesi ve davalının kullandığı ifade, niteleme ve ithamlara göre şikâyet hakkının kullanılması sınırlarının aşıldığı anlaşılmaktadır. Bu halde, davalının eyleminin davacının kişilik

haklarını ihlal etmesi nedeniyle sözlerin içerik ve niteliği, güdülen amaç ve tarafların sosyo-ekonomik durumları ile hakkaniyete göre, davacının manevi zararı karşılığı tazminat takdir edilerek aşağıdaki hüküm kurulmuştur.."

18. Anılan karar Yargıtay 4. Hukuk Dairesince 13/4/2015 tarihinde onanmıştır. Başvurucu, onama kararından hangi tarihte haberdar olduğuna dair bir açıklamada bulunmamıştır. Bununla birlikte Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yapılan incelemede onama kararının başvurunun vekiline 18/5/2015 tarihinde tebliğ edildiği tespit edilmiştir.

19. Başvurucu 15/6/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

20. İlgili hukuk kaynakları için bkz. *Ali Abbas Yalman*, B. No: 2015/11456, 19/4/2018, §§ 15-18.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 26/12/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu, bilirkişi raporunu eleştirmesi ve şikâyet hakkını kullanması nedeniyle aleyhine tazminata hükmedilmesinin adil yargılanma hakkı ile ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmektedir.

B. Değerlendirme

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının bir bütün olarak Anayasa'nın 26. maddesi kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu incelemede -başvurucunun tazminat ödemesinin şikâyet dilekçesinde kullanılan bazı ifadelere dayandırılması nedeniyle- Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen ilgili maddelerinin de dikkate alınması gerekir.

24. Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..."

Bu hürriyetlerin kullanılması,... başkalarının şöhret veya haklarının,... korunması ... amaçlarıyla sınırlanabilir..."

25. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

26. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" kenar başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir."

27. Anayasa'nın "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" kenar başlıklı 74. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

29. Şikâyet dilekçesinde kullandığı ifadeler nedeniyle başvuru aleyhine 2.500 TL tazminata hükmedilmiştir. Söz konusu mahkeme kararı ile başvurunun ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale yapılmıştır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

30. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

31. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

32. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 24. ve 25. maddelerinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

33. Başvurucunun tazminat ödemeye mahkûm edilmesine ilişkin kararın başkalarının şöhret veya haklarının korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk

(1) Genel İlkeler

(a) Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğünün Önemi

34. Anayasa Mahkemesi ifade özgürlüğü bağlamında *demokratik toplum düzeninin gerekleri* ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. İfade özgürlüğü kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Çoğunluğa muhalif olanlar da dâhil olmak üzere düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, açıklanan düşünceye paydaş sağlanması, düşünceyi gerçekleştirme ve gerçekleştirme konusunda başkalarını ikna etme çabaları ve bu çabaların hoş görüyle karşılanması çoğulcu demokratik düzenin gereklerindendir. Dolayısıyla toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır. Bu itibarla düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

(b) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygun Olması

35. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine *uygun* kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir. Açıktır ki bu başlık altındaki değerlendirme, sınırlamanın amacı ile bu amacı gerçekleştirmek üzere başvuru alan araç arasındaki ilişki üzerinde temellenen ölçülülük ilkesinden bağımsız yapılamaz. Çünkü Anayasa'nın 13. maddesinde *demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmama* ve *ölçülülük ilkesine aykırı olmama* biçiminde iki ayrı kritere yer verilmiş olmakla birlikte bu iki kriter bir bütünün parçaları olup aralarında sıkı bir ilişki vardır (*Bekir Coşkun*, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 70-72; *AYM*, E.2018/69, K.2018/47, 31/5/2018, § 15; *AYM*, E.2017/130, K.2017/165, 29/11/2017, § 18).

36. İfade özgürlüğü üzerindeki sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik ve istisnai nitelikte olması gerekir. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan veya ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Bekir Coşkun*, § 51; *Mehmet Ali Aydın*, § 68; *Tansel Çölaşan*, § 51).

37. Anayasa Mahkemesinin bir görevi de bireylerin fikirlerini ifade özgürlüğü yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir dengenin sağlanıp sağlanmadığını denetlemektir. Meşru amaçların bir olayda varlığının hakkı ortadan kaldırmadığı vurgulanmalıdır. Önemli olan bu meşru amaçla hak arasında oyunun şartları içinde bir denge kurmaktır (*Bekir Coşkun*, §§ 44, 47, 48; *Hakan Yiğit*, B. No: 2015/3378, 5/7/2017, §§ 58, 61, 66).

38. Orantılılık ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir. Dengeleme sonucu müdahalede bulunulan hakkın sahibine terazinin diğer kefesinde bulunan kamu menfaati veya diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklendiğinin tespiti hâlinde orantılılık ilkesi yönünden bir sorunun varlığından söz edilebilir. Kamu gücünü kullanan organların düşüncelerin açıklanmasına ve yayılmasına müdahale ederken ifade özgürlüğünün kullanılmasından kaynaklanan yarardan daha ağır basan korunması gereken bir menfaatin ve kişiye yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların varlığını somut olgulara dayanarak göstermeleri gerekir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Bekir Coşkun*, § 57; *Tansel Çölaşan*, §§ 46, 49, 50; *Hakan Yiğit*, §§ 59, 68).

39. Buna göre ifade özgürlüğüne yapılan bir müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

(c) Bireyin Şeref ve İtibarının Korunmasında Devletin Pozitif Yükümlülüğü

40. Bireyin şeref ve itibarı, kişisel kimliğinin ve manevi bütünlüğünün bir parçasını oluşturur ve Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının korumasından faydalanır (*İlhan Cihaner* (2), B. No: 2013/5574, 30/6/2014, § 44) Devlet, bireyin şeref ve itibarına keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür (*Nilgün Halloran*, B. No: 2012/1184, 16/7/2014, § 41; *Adnan Oktar* (3), B. No: 2013/1123, 2/10/2013, § 33; *Bekir Coşkun*, § 45; *Önder Balıkcı*, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 44).

41. Devletin -pozitif bir yükümlülük olarak- yetki alanında bulunan tüm bireylerin maddi ve manevi varlığını koruma hakkını gerek kamusal makamların ve diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Devlet bireyin maddi ve manevi varlığını her türlü tehlikeden, tehditten ve şiddetten korumakla yükümlüdür (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 51).

42. Devletin kişilerin maddi ve manevi varlıklarına yapılan müdahaleler bakımından söz konusu pozitif yükümlülüğü; müdahalelere karşı etkili mekanizmalar kurmak, bu kapsamda gerekli usule ilişkin güvenceleri sunan yargısal prosedürleri sağlamak ve bu suretle yargısal ve idari makamların bireylerin idare ve özel kişilerle olan uyumsuzluklarında etkili ve adil bir karar vermesini temin etmek sorumluluğunu da içermektedir (*Hüdayi Ercoşkun*, B. No: 2013/6235, 10/3/2016, § 94).

(d) Hak Arama Hürriyeti

43. Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36. maddesinin birinci fıkrasında, kişilerin hak arama özgürlükleri güvence altına alınmıştır. Hak arama özgürlüğü, toplumsal barışı güçlendiren dayanaklardan biri olmasının yanında bireyin adaleti bulma, hakkı olanı elde etme ve haksızlığı giderme yoludur. İnsan varlığını soyut ve somut değerleriyle koruyup geliştirmek amacıyla hukuksal olanakları kapsamlı biçimde sağlama, bu konuda tüm yollardan yararlanma hakkını içeren hak arama özgürlüğü hukuk devletinin ve çağdaş demokrasinin vazgeçilmez koşullarından biridir (AYM, E.2014/86, K.2015/109, 25/11/2015, § 91; *Ali Abbas Yalman*, § 28).

44. Hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir (AYM, E.2015/61, K.2016/172, 2/11/2016, § 123; *Ali Abbas Yalman*, § 29).

45. Öte yandan Anayasa'nın 36., 40. ve 74. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde hak arama hürriyeti sadece yargısal başvuru yollarını değil idari başvuru yollarını ve duruma göre Türkiye Büyük Millet Meclisine başvuruyu da içeren siyasi başvuru yollarını kapsamaktadır (*Ali Abbas Yalman*, § 30).

(e) Çatışan Haklar Arasında Dengeleme

46. Mevcut başvuruya benzer başvurularda, başvurunun Anayasa'nın 36. ve ilgili diğer maddelerinde güvence altına alınan hak arama hürriyeti ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü ile davacının Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında koruma altına alınan maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı arasında adil bir dengenin gözetilip gözetilmediğinin değerlendirilmesi gerekir. Bu, soyut bir değerlendirme değildir (*Ali Abbas Yalman*, § 32).

47. Maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı ile hak arama hürriyetiyle bağlantılı olarak ifade özgürlüğünün karşı karşıya geldiği durumlarda çatışan haklar arasında dengeleme yapılabilmesi için mevcut olaya uygulanabilecek olan kriterlerden bazıları şöyledir:

i. Hak arama hürriyetinin kullanılmasını haklı gösterecek -oldukça zayıf veya dolaylı da olsa- emarelerin varlığı

ii. Hak arama hürriyetinin sırf üçüncü kişilere zarar vermek amacıyla kullanılıp kullanılmadığı

iii. Hak arama hürriyetinin kamu görevlilerine karşı görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili konularda kullanılıp kullanılmadığı

iv. Hak arama hürriyetinin kullanılması esnasında hedef alınan kişiye yönelik isnatların taraflar arasındaki uyuşmazlık konusuyla -oldukça zayıf veya dolaylı da olsa- ilgisinin bulunup bulunmadığı ve uyuşmazlığın çözümüne katkısının olup olmadığı

v. Hak arama hürriyetinin kullanılması esnasında dile getirilen ifadeler ve bunların hedef alınan kişinin yaşamına etkileri (*Ali Abbas Yalman*, § 33).

(f) Maddi Olgular ile Değer Yargısı Arasındaki Fark

48. Öte yandan dava konusu söylemlerin maddi vakıaların açıklanması veya değer yargısı olarak nitelendirilmesi önemlidir. Bu noktada maddi olgular ile değer yargısı arasında dikkatli bir ayrıma gidilmelidir. Maddi olgular ispatlanabilse de değer yargılarının doğruluğunu ispatlamanın mümkün olmadığı hatırd tutulmalıdır (*Kadir Sağdıç* [GK], B. No: 2013/6617, 8/4/2015, § 57; *İlhan Cihaner* (2), § 64). Ancak bir açıklamanın tamamen değer yargısından oluşması durumunda bile müdahalenin orantılılığı ihtilaflı açıklamanın somut unsurlarla yeterince desteklenip desteklenmemesine göre tespit edilmelidir. Çünkü somut unsurlarla desteklenmiyorsa değer yargısı ölçsüz olabilir (*Cem Mermut*, B. No: 2013/7861, 16/4/2015, § 48).

(g) İfade Özgürlüğüne Yapılan Müdahalenin Gerekçesi

49. Başvuru konusu olay bakımından yapılacak değerlendirmelerin temel eksen, derece mahkemelerinin müdahaleye neden olan kararlarında dayandıkları gerekçelerin ifade özgürlüğünü kısıtlama bakımından *demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun* olduğunu inandırıcı bir şekilde ortaya koyup koyamadığı olacaktır. İfade özgürlüğüne gerekçesiz olarak veya Anayasa Mahkemesince ortaya konulan kriterleri karşılamayan bir gerekçe ile yapılan müdahaleler Anayasa'nın 26. maddesini ihlal edecektir.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

50. Başvuru konusu olayda davacı, başvurusunun şikâyeti üzerine başlayan bir süreçte tıbbi bir vaka ile ilgili olarak görülen bir ceza davasında mahkemece atanan bilirkişiler arasındadır. Anılan ceza davasında davacının da aralarında bulunduğu bilirkişiler başvurusunun savlarına aykırı olan bir rapor sunmuşlardır.

51. Başvurucu kendi argümanlarına karşı olan bilirkişi raporunu hazırlayanlar hakkında ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetinde bulunmuştur. Anılan bilirkişilerden biri olan davacı da başvurusunun şikâyet dilekçesinde kullandığı ifadelerin kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle manevi tazminat davası açmıştır. Tazminat davası kısmen kabul edilmiş ve başvuru aleyhine tazminata hükmedilmiştir.

52. Bilirkişiler hakkındaki şikâyet dilekçesinin sunulmasından önce başvurusunun yaptığı bir suç duyurusu üzerine başlayan (bkz. § 10), davacının bilirkişilik yaptığı (bkz. § 12) Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesinin dosyasında yargılanan bazı kişiler hakkında Danıştay 1. Dairesinin lüzum-u muhakeme kararı ile dava açılmış (bkz. § 11); bu davadaki sanıklardan birine eylemi nedeni ile Türk Tabipler Birliği tarafından bir ay meslekten alıkoyma cezası verilmiş (bkz. § 13, 15) ve davacının da aralarında bulunduğu bilirkişiler başvurusunun savlarına aykırı olan bir rapor (bkz. § 11) sunmuşlardır. Bu bağlamda başvuru konusu olayla ilgili tüm bu süreçler birlikte değerlendirildiğinde başvurusunun şikâyetinin olgusal bir temeli bulunmadığından ve sırf davacıya zarar verme amacıyla yapılmış olduğundan söz etme imkânı yoktur.

53. Öte yandan başvuru; şikâyetini bilirkişi sıfatıyla kamusal bir fonksiyonun icrasına katkı sunan davacıya karşı, davacının görevi dolayısıyla yapmıştır. Bu kapsamda kamusal faaliyetin yürütülmesine katılan davacının görevinin ifasıyla ilgili olarak yapılan şikâyetlere belli ölçüde katlanması gerekir.

54. İlk derece mahkemesinin ve Yargıtay kararında yer aldığı şekliyle başvuru, şikâyet dilekçesinde davacıya yönelik olarak "...görevi kötüye kullanma, suçu ve suçluyu koruma, kamu zararı ve nitelikli dolandırıcılık..." gibi bazı isnatlarda bulunmuştur. Ancak nitelikli dolandırıcılık şeklindeki isnadın başvurucağı değil hakkında lüzum-u muhakame kararı verilen diğer kişileri hedef aldığı şikâyet dilekçesinden (bkz. § 13) açıkça anlaşılmaktadır. Bundan ayrı olarak "...görevi kötüye kullanma, suçu ve suçluyu koruma, kamu zararı" gibi isnatlardan davacının belli ölçüde incinmiş olduğu kabul edilse bile söz konusu isnatların taraflar arasındaki uyumsuzluk konusuyla ilgisiz oldukları ve ayrıca bunlara benzer kavramlar kullanılmadan başvurucağı şikâyetini yapabileceğı söylenemez.

55. Başvurucağı esas olarak şikâyet dilekçesinde yer verdiği birtakım olgulardan hareketle davacının da aralarında olduğu bilirkişilerin dosya içeriğine uygun olmayan bir biçimde, görevlerini hakkıyla yapmadıklarını ve rapor düzenlerken sanık lehine olacak şekilde bir tutum takındıklarını ifade etmeye çalışmakta ve bilirkişilerin bu tutumlarını kendi bakış açısına göre bazı suçlarla nitelendirmektedir. Bu çerçevede kişilerin hak arama hürriyetinin kullanımı esnasında ileri sürdükleri iddiaları açıklarken iddiaların muhatabı olan kişilerle ilgili belli ölçüde olumsuz değerlendirmelerde bulunması da hoşgörüyü karşılanmalıdır (Ali Abbas Yalman, § 38).

56. Buna karşın derece mahkemeleri, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı ile hak arama hürriyetiyle bağlantılı olarak ifade özgürlüğü arasında bir denge kurma işlemi yapmış ancak davaya konu şikâyet dilekçesinde yer verilen ifadeleri, şikâyet sebebiyet veren olgularla birlikte değerlendirmemiştir. Derece mahkemeleri olgusal bir temele sahip olmadığı takdirde aşırı olarak değerlendirilebilecek ifadeleri, olayın bütünlüğünü gözetmeksizin değerlendirme konusu yapmıştır.

57. Bu sebeple derece mahkemelerinin karar gerekçeleri başvurucağı ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacına yönelik olduğunu göstermek bakımından ilgili ve yeterli bir gerekçelendirme sayılamaz.

58. Açıklanan gerekçelerle başvurucağı Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğıne karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

59. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurucağı hakkının ihlal edildiğıne ya da edilmediğıne karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucağı lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

60. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 57-60) kararında, Anayasa Mahkemesince bir temel hakkın ihlal edildiği sonucuna varıldığında ihlalin ve sonuçlarının nasıl ortadan kaldırılacağıнын belirlenmesi hususunda genel ilkelere yer verilmiştir.

61. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

62. Anayasa Mahkemesi başvurucuya yönelik tazminat şeklindeki müdahale demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşulunu sağlamadığından başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

63. Bu durumda ifade ve basın özgürlüklerinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

64. Başvurucuya ifade özgürlüğünün ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında net 4.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

65. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 226,90 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 26. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan ifade özgürlüğünün **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Kararın bir örneğinin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2014/264, K.2014/386) **GÖNDERİLMESİNE**,

D. Başvurucuya net 4.000 TL manevi tazminat **ÖDENMESİNE**, tazminata ilişkin diğer taleplerin **REDDİNE**,

E. 226,90 TL harçtan oluşan yargılama giderinin **BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE**,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurusunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 26/12/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ